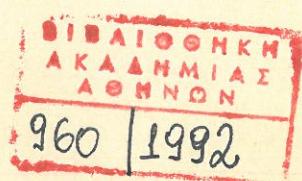

ΑΜΔΡΑΓΑΓΑΝΙΑΜΜΟΓΟΥΛΟΥ-ΓΑΛΔΙΟΥ

Η ΑΚΡΙΒΗΣ ΘΕΣΙΣ
ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΕΙΑΣ

ΑΦΗΜΗΣΙΑΠΛΙ'

ΤΕΙΗΕΚΑΤΩΜΤΑΕΤ
ΕΡΟΙ◦ΑΡ+ΑΙ◦Λ◦Α
ΙΚΕΙΗΕΤΑΙΡΕΙΑΙ

Η ΑΚΡΙΒΗΣ ΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΕΙΑΣ

‘Η εμπνευσις του Π. Αριστόφρονος ήνα ἀναζητήσῃ και ἀνασκάψῃ τὴν τοῦ Πλάτωνος Ἀκαδήμειαν, ἡ προελθοῦσα ἐκ τῆς πίστεως τούτου διτι «ἐκ τῶν ἔρειπίων αὐτῆς ἥδυνατο νὰ ἀναθάλῃ και πάλιν ἡ μεγίστη ἐκείνη ἀλήθεια τῆς θέσεως τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ κόσμῳ, ἐν τῇ ἰδέᾳ τοῦ Ἀγαθοῦ, τοῦ ἀληθοῦς και τοῦ καλοῦ»¹, προύκάλεσε τὰς ἀπὸ τοῦ 1930 δαπάναις μὲν και πρωτοβουλίᾳ αὐτοῦ ἐπιμελείᾳ δὲ τῶν ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ Ἀθηνῶν ἀρχαιολόγων ἐνεργουμένας ἀνασκαφάς, δι’ ὧν ἀνεκινήθη τὸ μέγα τοῦτο ζήτημα, δπερ ἐν εὑρυτέρᾳ μὲν σημασίᾳ ἀφορᾷ εἰς τὸν καθόλου πνευματικὸν πολιτισμόν, ἐν στενωτέρᾳ δ’ ἐννοίᾳ ἀποτελεῖ σπουδαιότατον πρόβλημα τῆς τοπογραφίας τῶν ἀρχαίων Ἀθηνῶν.

‘Ασχοληθεὶς περὶ τὸ θέμα τοῦτο ἀπὸ μακροῦ χρόνου παραλλήλως και ἀνεξαρτήτως πρὸς τὰς ἐνεργουμένας ἀνασκαφάς, μελετήσας τὰς πολλὰς και σαφεῖς εύτυχως μαρτυρίας τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, τὰ κατὰ καιροὺς εὑρήματα και τὰς σχετικὰς ἐργασίας τῶν νεωτέρων ἐπιστημόνων, πρὸ πάντων δ’ ἐρευνήσας ἐπισταμένως και λεπτομερῶς τοὺς τόπους, κατέληξε εἰς συμπεράσματα διάφορα πρὸς τὰ κρατοῦντα ἐν τῇ ἐπιστήμῃ και τὰς δοθείσας ἐρμηνείας εἰς τὰ διὰ τῶν νέων ἀνασκαφῶν ἀποκαλυφθέντα ἐρείπια, τὰς ἀνακοινωθείσας ὑπὸ τῶν ἐκτελούντων ταύτας διὰ τῶν Πρακτικῶν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 1930, σελ. 420-424. 1933, σελ. 70-71 και 243-248, εἰκ. 1-4.

¹ Παν. Ἀριστόφρονος, Πλάτωνος Ἀκαδήμεια, ἡ περὶ γενέσεως τῆς πρὸς ἀνεύρεσιν αὐτῆς ἰδέας, ἐν Ὁξφόρδῃ 1933, σελ. 36.

Τὰ τῶν ἡμετέρων τούτων μελετῶν καὶ ἐρευνῶν πορίσματα ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀκριβῆ θέσιν τῆς Ἀκαδημείας καὶ τῶν συναφῶν πρὸς αὐτὴν ξητημάτων, ἀρχομαι ἐκθέτων διὰ τῆς παρούσης διατοιβῆς, ἐπιφυλασσόμενος νὰ δημοσιεύσω ἐν καιρῷ εὐρυτέραν περὶ τῆς ἀρχαίας Ἀκαδημείας πραγματείαν, μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν ἀνασκαφῶν Ἀριστόφορον, καὶ τὴν δριστικὴν ἀνακοίνωσιν περὶ τῶν ἐν αὐταῖς εὑρημάτων, ἰδίως δὲ μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῶν ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς ταύταις εὑρεθεισῶν σημαντικῶν ἐπιγραφῶν περὶ ὧν ἀπλῆ τις μόνον ἐγένετο μνεία ἐν Π. Α. Α. 1933, σελ. 71 καὶ 348.

Ἡ Ἀκαδήμεια τὸ κάλλιστον προάστιον τῶν ἀρχαίων Ἀθηνῶν, περιεβάλλετο ὑπὸ ἴσχυροῦ καὶ ἀσυνήθως πολυτελοῦς τείχους, ποιηθέντος πρωτοβουλίᾳ τοῦ Πεισιστρατίδου Ἰππάρχου ἀναγκάσαντος τοὺς Ἀθηναίους νὰ δαπανήσωσι πρὸς τοῦτο τοσαῦτα χρήματα, ὥστε ἡ φράσις «τὸ Ἰππάρχου τειχίον» νὰ λέγηται παροιμιαδῶς ἔκτοτε ἐπὶ τῶν δαπανηρῶν πραγμάτων ὃς ἀναφέρει δὲ Σοῦν ἕδας (ἐν λ. Τὸ Ἰππάρχου τειχίον). «Ἴππαρχος δὲ Πεισιστράτου περὶ τὴν Ἀκαδημίαν τεῖχος φροδόμησε, πολλὰ ἀναγκάσας ἀγαλῶσαι τοὺς Ἀθηναίους. δθεν καὶ ἐπὶ τῶν δαπανηρῶν πραγμάτων ἡ παροιμία εἴρηται». Ταῦτα ἀναφέρουσιν ἐκ τοῦ Σοῦνδα ἀρυσάμενοι καὶ οἱ παροιμιογράφοι Γρηγόριος Κύπριος (III 81) καὶ Ἀποστόλιος (XVII 8)¹.

Τοῦ τείχους τούτου τοῦ ἀποτελοῦντός ποτε τὸν περίβολον τοῦ ἱεροῦ ἄλσους τοῦ Ἀκαδήμου, οὐδεὶς μέχρι τοῦδε ἐσημείωσεν ἵχνη ἀναμφισβήτητα, οὐδὲ καθώρισεν ἐπ' ἀκριβείᾳ τὴν θέσιν αὐτοῦ.

Διὰ τῆς παρούσης μελέτης θὰ προσπαθήσω, καθιδηγούμενος ὑπὸ τῶν ἀρχαίων πηγῶν καὶ τῆς λεπτομεροῦς ἐρεύνης τῶν τόπων, ν^ο ἀναγνωρίσω ἵχνη τυχὸν διατηρούμενα ἐκ τοῦ τείχους τούτου, ἐπὶ τῇ βάσει δ' αὐτῶν νὰ δρίσω κατὰ τὸ δυνατὸν ἀκριβέστερον τὴν ὅλην ἔκτασιν τῆς ἀρχαίας Ἀκαδημείας ὃς καὶ τὴν θέσιν τῶν συναφῶν πρὸς ταύτην κτισμάτων καὶ τόπων. Πρὸς τοῦτο ὁδηγεῖ κυρίως ἡ ἀπὸ τῆς ἐξόδου τοῦ Διπύλου μέχρι τῆς Ἀκαδημείας γνωστὴ ἀπόστασις, ἡτις ὑπὸ μὲν τοῦ Κικέρωνος (De finibus V 1) ἀναφέρεται ὡς πασίγνωστος, «sex illa a Dipylo stadia», ἡτοι 1062 μέτρα, ὑπὸ δὲ τοῦ Λιβίου

¹ Paroemiographi Graeci, ed. Leutsch-Schneidewin, Tom. I-II, Gottingae 1839. 1851.

(XXXI 24, 10) καθορίζεται εἰς «mille ferme passus», ἡτοι 1480 σχεδὸν μέτρα¹.

Ἡ σημαντικὴ αὕτη διαφορὰ τῶν δύο τούτων συγγραφέων ὡς πρὸς τὴν ἀπόστασιν δύναται νὰ νοηθῇ διὰ τῆς ἐρμηνείας τοῦ Ἰω. Σβορώνου, καθ' ἣν ὑπὸ μὲν τοῦ Κικέρωνος ἀναφέρεται ἡ ἀπὸ τοῦ Διπύλου μέχρι τῆς εἰσόδου τῆς Ἀκαδημείας ἀπόστασις ὑπὸ δὲ τοῦ Λιβίου ἡ μέχρι τοῦ Γυμνασίου².

Ἡ εἴσοδος λοιπὸν τῆς Ἀκαδημείας, ἡτις ἐσχηματίζετο ἐπὶ τῆς νοτίας πλευρᾶς τοῦ Ἰππάρχου τειχίου, ἀπεῖχεν ἀπὸ τῆς ἐξόδου τοῦ Διπύλου ἔξι στάδια, ἀτινα ἐκάλυπτεν ἡ εἰς ταύτην ἀγούσα εὐρεῖα λεωφόρος ἡ ἀποτελοῦσα τὸν κυρίως Κεραμεικὸν (I. G. II°, 2617—2619), γνωστὴ δὲ ὑπὸ τὰ δύναματα Δημόσιον σῆμα (Θούκ. B' 34.—Μενάνδρ. Περὶ ἐπιδειπτικῶν, Rhetor. Gr. τόμ. Γ', σελ. 418), Πολυάνδριον (I. G. II°, 1006, 22), τὸ μηῆμα (Λυσ. B' 63.—Πλάτ. Μενέξ. 242c.—Παυσαν. A' 29, 4), διάφορος (Δημοσ. σ. 30)³. Ἐπὶ ταύτης ἔκειντο τὰ τῶν ἐνδόξων τῆς πόλεως νεκρῶν καὶ τῶν ἐν πολέμοις ἀποθανόντων Ἀθηναίων καὶ συμμάχων μνήματα, ἐφ' ὧν ἴσταντο στῆλαι τὰ δύναματα καὶ τὴν φυλὴν ἐκάστου λέγουσαι⁴.

¹ R. Forger, Reallexikon, σελ. 896 ἐν λ. Wegemasse ἀπτικὸν στάδιον 177 μ., ὁμοιόκὸν μίλιον 1480 «ὅκταστάδιον», δθεν τὸ ὁμοιόκὸν στάδιον 185 μ., ἐὰν δὲ διὰ τὸ Κικέρωνος τοιαῦτα στάδια ἀναφέρῃ ἡ ἀπόστασις ἀνέρχεται εἰς 1110 μ.

² Ἐφημ. Νομισμ. Ἄρχαιολ. τόμ. ιβ' (1910), σελ. 125. Δυνατὸν ὑπὸ τοῦ Λιβίου νὰ δηλῶται οὐχὶ ἡ μέχρι τοῦ Γυμνασίου, ἀλλ' ἡ μέχρι τοῦ τέρματος τοῦ ἄλσους ἀπόστασις.

³ W. Judeich, Topogr. v. Ath. 2, σελ. 404.

⁴ Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐκ τοῦ δημοσίου σήματος εὑρεθεισῶν ἐνεπιγράφων στηλῶν, ἐν αἷς ἀναγράφονται τὰ δύναματα τῶν ἐν πολέμοις ἀποθανόντων Ἀθηναίων κατὰ φυλάς, διὰ Wilamowitz διώρθωσε τὸ «καὶ τὸν δῆμον τοῦ Παυσανίου (A' 29, 4) διὰ τοῦ «καὶ τὴν φυλὴν» (πρβλ. Α. Δ. Κεραμόπουλον ἐν Ἀρχαιολ. Δελτ. τόμ. ια', 1927—28, σελ. 112, σημ. 1). Ἡ διόρθωσις ὑμῶς αὐτῇ δὲν εὐστοχεῖ· διότι διὰ Παυσανίας ἐξετάσας τὰς ἐπὶ τῶν πρώτων τάφων στήλας, Θρασυβούλου, Περικλέους, Χαρέου, Φορμίωνος εἶδε γεγονόμενα ἐπ' αὐτῶν δημοτικά, προχωρῶν δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ πρώτου κοινοταφίου, ἐνθα οἱ ἐν Θράκῃ ἀποθανόντες είχον ταφῆ, λέγει (A' 29, 5), «Στρατηγοὶ δὲ ἀλλοι τε ἡσαὶ καὶ Λέαγοοι... καὶ Δεκαλεὺς Σωφάνης», ἔξι οὖσανάγεται, διτὶ ἀνεγράφετο ἐπὶ τῆς στήλης τὸ δημοτικὸν Δεκαλεὺς Σωφάνης, ἐκ τούτου δὲ παρασυρθεὶς ἐγραψεν, διτὶ ἐπὶ τῶν στηλῶν ἀνεγράφοντο τὰ δύναματα καὶ διὰ δῆμος ἐκάστου.

Συμφώνως πρὸς τὸ ἀνωτέρῳ πρόπει νῦν ἀναζητηθῶσιν ἐρείπια τῆς νοτίας πλευρᾶς τοῦ τειχίου, ὅπερ περιέβαλλε τὴν Ἀκαδήμειαν, βορείως τῆς ἔξοδου τοῦ Διπύλου καὶ εἰς ἀπόστασιν ἀπὸ αὐτῆς 1100 περίπου μέτρων.

Ἐν τῇ Karten von Attika, Bl. I, 1060 περίπου μέτρα εἰς εὖθεῖαν γραμμὴν βορείως τῆς ἔξοδου τοῦ Διπύλου, σημειοῦνται ἐρείπια τουρκικοῦ τειχίου (*Türkische Mauerreste*)¹, ἀτινα εἶναι λίαν πιθανὸν ὅτι προέρχονται ἐκ τειχίους ἰδρυθέντος ἐπὶ προϋπάρχοντος ἀρχαίου πλειστάκις ἐπισκευασθέντος μέχρι καὶ τῆς τουρκοροματίας. Συμφώνως πρὸς τὴν προϋπόθεσιν ταύτην ἀναζητήσας τὰ ἐν τῇ Kart. v. Att. σημειούμενα ἐρείπια εἰς χῶρον πυκνῶς νῦν κατωφημένον ἀνεῦρον ταῦτα ὡς τοῖχον διακριζόντα τὰς ἐν δῦ�ι Λένορμαν 55 καὶ 57 οἰκίας ἀπὸ ἀλλήλων (βλ. συνημμένον πίνακα).

Τὰ ἐρείπια ταῦτα ἔχουσι κατεύθυνσιν ἐκ ΝΑ πρὸς ΒΔ καὶ πάχος ἑνὸς περίπου μέτρου. Ἐμαθόν δὲ ἐκ τῶν περιοίκων, ὅτι κατὰ τὴν ἐκσκαφὴν τῶν θεμελίων τῆς ὑπὸ ἀριθμὸν 55 οἰκίας εἰς ἀπόστασιν ὅκτω περίπου μέτρων νοτίως τῶν ἐρειπίων, ηὑρέθη σαρκοφάγος πειραϊκοῦ λίθου, ἡτις ἀφεθεῖσα κατὰ χώραν ὡς εἶχεν, ἔχοντα ποιητήν τοῦ ἀριθμοῦ 55 λίθον. Κατὰ δὲ τὸ ἀπὸ τοῦ 1930 μέχρι σήμερον διάστημα, καθ' ὃ συνέλεξα εἰδήσεις ἐκ τῶν παλαιοτέρων τῆς συνοικίας κατοίκων περιελθὼν καὶ ἐρευνήσας ἴκανὰ τὸν ἀριθμὸν ἀνασκαφέντα οἰκόπεδα πρὸς ἀνέγερσιν οἰκιῶν, ἔξηκριθωσα ὅτι πρὸς βορρᾶν μὲν τῶν ἐρειπίων τοῦ λεγομένου τουρκικοῦ τειχίους μέχρι που τῆς πλατείας τοῦ ἀγίου Κωνσταντίνου, οὐδαμοῦ ἐγένετο γνωστὸν ὅτι ηὑρέθη ποτε τάφος ἢ τι παρόμοιον· ἀντιθέτως πρὸς νότον αὐτῶν, ἐκτὸς τῆς μνημονευθείσης σαρκοφάγου, ηὑρέθησαν ἐν τοῖς θεμελίοις τῆς ἐν δῦ�ι Λένορμαν 28 οἰκίας τῷ 1935 τάφοι, ἐν τῇ ἀνὴρ δὲ τῆς ὑπὸ ἀριθμὸν 23 οἰκίας δύο ἐνεπίγραφα ἐπιτύμβια κιόνια ὡς καὶ ἔτερον δύοις ἐν τῇ μετὰ τῆς δῦο Ιάσονος γωνίᾳ τῆς πλατείας Μεταξουργείου. Κατὰ δὲ τὰς μαρτυρίας γερόντων, καθ' ὅλην σχεδὸν τὴν νῦν δῦο Αλικαρνασσοῦ καὶ πρὸς νότον ταύτης ηὑρέθησαν κατὰ καιροὺς πλεῖστοι τάφοι, ἐν ᾧ πρὸς βορρᾶν αὐτῆς μέχρι τῆς νῦν πλατείας ἀγίου Κωνσταντίνου, οὐδαμοῦ ἐγνώσθη τοιοῦτον εὑρημα. Ἀπαντῶσι δὲ πάλιν λείψανα ταφικῶν μνημείων κατὰ μῆκος τῆς ὑδοῦ Ἀλεξανδρείας καὶ δὴ ἔξωθεν τῆς ὑπὸ ἀριθ. 36

¹ Προβλ. καὶ W. Judeich, Topogr. v. Ath.², Plan IV.

οἰκίας κιόνιον ἐνεπίγραφον ἐπιτύμβιον, δύοις ἐν τῷ τοίχῳ τῆς ὑπὸ ἀριθ. 68, οἷς μαρμαρίνης λουτροφόρου ἐν τῇ γωνίᾳ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ μετὰ τῆς ὑδοῦ Ἀλαμάρας, καὶ ἀπότιμη μαρμαρίνης ἐπιτύμβιον στήλης μετ' ἀναγλύπτου κοσμήματος ἐν τῇ ὑπὸ ἀριθ. 52 οἰκίᾳ. Ὡσαύτως δὲ καὶ πέρα τῆς δῦο Ἀλεξανδρείας.

Διὰ τῆς παρατηρήσεως ταύτης ἐνισχύεται ἡ γνώμη, καθ' ἥν τὰ σημειούμενα ἐρείπια τουρκικοῦ τειχίους δεικνύουσι τὴν θέσιν ἀρχαίου τοιούτου, γνωστοῦ ὄντος, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ἔθαπτον τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς εἰς τὰς ἐκτὸς τῶν τειχῶν δῦο, προσέτι δὲ ὅτι τὸ τείχος τοῦτο περιέκλειε χῶρον ἐκτεινόμενον πρὸς βορρᾶν μέχρι που τῆς πλατείας τοῦ ἀγίου Κωνσταντίνου.

Ἄλλος ἀρχαῖον τείχος εἰς ἀπόστασιν 1060 περίπου μέτρων βορείως τοῦ Διπύλου καὶ πρὸ τοῦ Ἱππείου Κολωνοῦ, οὐδὲν ἔτερον δύναται νὰ εἶναι ἢ τὸ Ἱππάρχου τειχίον τὸ περιβάλλον τὸν χῶρον τῆς Ἀκαδημείας. Δύναται δὲ νὰ ὑποστηριχθῇ βασίμως, ὅτι ἡ ὑπὸ τῶν τάφων ὑποδεικνυόμενη πρὸς νότον καὶ ἐκτὸς τούτου ἀρχαία δῦο εἶναι ἐκείνη ἥν καὶ δὲ Σωκράτης ἐβάδισεν, «εξ Ἀκαδημείας εὐθὺς Λυκείου τὴν ἔξω τείχους ὑπὸ αὐτὸ τὸ τεῖχος» (Πλάτ. Λύσ. 203).

Διὰ μικρᾶς δοκιμαστικῆς σκαφῆς θὰ ἀποδειχθῇ, ὅτι τὸ ἐν τῇ Karten von Attika σημειούμενον τουρκικὸν τείχος ἔχει κτισθῆ ἐπὶ τῶν θεμελίων ἀρχαίου. Τούτου γινομένου τὸ ζήτημα τῆς ἀναζητήσεως τῆς ἀρχαίας Ἀκαδημείας, ὡς καὶ τῆς εἰς αὐτὴν ἀγούσης εὐδείας δῦο, τίθεται ἐπὶ ὅλως νέων καὶ ἀπολύτως ἀδραίων βάσεων.

Λαμβανομένου δὲ τοῦ τειχίους ὡς ἀσφαλοῦς σημείου ἐκκινήσεως πρὸς ἀνέγερσιν τῆς Ἀκαδημείας, δύνανται νὰ καθορισθῶσιν δύο ἐγγίστα καὶ αἱ λοιπαὶ τοῦ περιβόλου πλευραὶ τῇ βοηθείᾳ τῶν ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν Ἀριστόφρονος ἀποκαλυψθέντων ἐρειπίων, ἀτινα μεγάλως προάγουσι τὸ θέμα καὶ ἐνισχύουσι τὴν ἡμετέραν ἐκδοχήν.

Πρὸς καθορισμὸν τοῦ πλάτους τῆς νοτίας ταύτης πλευρᾶς τοῦ περιβόλου τῆς Ἀκαδημείας, βοηθεῖ ἡ παρὰ τὸν ἄγιον Γεώργιον ἐπὶ τοῦ πρώην δευτέρου νεκροταφείου ἀποκαλυψθεῖσα ἀρχαία δῦο, ἡ ταυτισθεῖσα πρὸς τὴν δῦο Ἀκαδημείας, ἐκατέρωθεν τῆς δύοις ηὑρέθη πλῆθος τάφων ἀπὸ τῆς Ε΄ π. X. ἐκατοντ. μέχρι τῶν ὁμοιῶν χρόνων¹.

¹ Κ. Κουρούνιώτη, Πρώτη ἀνακοίνωσις περὶ τῆς ἀνασκαφῆς πρὸς ἀνέγερσιν τῆς ἀρχαίας Ἀκαδημείας. Π.Α.Α. 1930, σελ. 423.

Τὸ ἀνασκαφὲν ὅμως τοῦτο τμῆμα ὁδοῦ ἀποκλείεται ν^ο ἀνήκῃ τῇ ὁδῷ Ἀκαδημείας, διότι περὶ ἐκείνης μὲν ἔξηριβώθη, διὰ τῶν ἐν ἔτει 1874 ἀνασκαφῶν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας, ὅτι εἶχε πλάτος 40 μ. ἐν ἀρχῇ, ἀπεκαλύφθη δὲ βιορείως τοῦ Διπύλου ὑπὸ Ἀντ. Οἰκονόμου καὶ τμῆμα βέβαιον τῆς ὁδοῦ ταύτης πλάτους 11 μ.², ὑπῆρχον δ' ἐν ταύτῃ οἱ τάφοι μόνον τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν καὶ τῶν ἐν πολέμοις ἀποθανόντων Ἀθηναίων καὶ συμμάχων³, ἐν ᾧ ἡ παρὰ τὸν ἄγιον Γεώργιον ἀνευρεθεῖσα ὁδὸς ἔχει πλάτος 5 μ. ἐκατέρῳθεν δὲ ταύτης εὑρηνται τάφοι κοινοὶ ἔτι δὲ καὶ γυναικεῖοι, οἵτινες εὐλόγως θ' ἀπεκλείοντο τοῦ δημιοτίου σήματος.

"Οθεν ἡ ἀποκαλυψθεῖσα ὁδὸς αὕτη παρὰ τὸν ἄγιον Γεώργιον εἶναι πάροδός τις ταφική, ἡτις ἀρχομένη λίστας ἐκ τινος σημείου τῆς ὁδοῦ Ἀκαδημείας, διὰ μικρᾶς καὶ βαθμιαίας στροφῆς ἀριστερᾶς, ὡς ἐμφαίνεται καὶ ἐκ τῆς συνεχείας ταύτης παρὰ τὸν ἄγιον Τρύφωνα, ἔβαινεν ἔκτὸς τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τοῦ περιβόλου τῆς Ἀκαδημείας καὶ ἐτεροπλευρᾶς, πρὸς τὴν Ιερὰν δόδον. "Οθεν ἡ ταφικὴ αὕτη παρὰ τὸν ἄγιον Γεώργιον ὁδὸς δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὁριον οὐσιος ἀνατολικῶς πρέπει ν^ο ἀναζητηθῆναι δὲ δυσμικὴ πλευρὰ τοῦ περιβόλου τῆς Ἀκαδημείας.

Διὰ δὲ τὸν κατὰ μῆκος καθορισμὸν τοῦ ἱεροῦ ἀλσους καὶ τὴν ἀνεύρεσιν τῆς βιορείας πλευρᾶς τοῦ Ἱππάρχου τειχίου, βοηθεῖ δὲ Ἱππειος Κολωνός, ἔτι δὲ τὰ παρὰ τὸν ἄγιον Τρύφωνα ἀποκαλυψθέντα

¹ Προς τ. Ἀρχαιολ. Ἐταιρ. 1874, σελ. 15—16· βλ. καὶ τὸ ἐν τέλει σχέδιον τοῦ Διπύλου.—W. J. deich. Topogr. v. Ath., σελ. 187.—A. Brueckner, Athen. Mitt. 56 (1931), σελ. 2.

² Π. Α. Ε. 1896, σελ. 20—22.

³ Θουκ. Β' 34.—Ἀριστοφ. "Ορνιθ. 395 καὶ Σχολ.—Σχόλ. εἰς Ἱππ. 722.—Ἀρπονο. ἐν λ. Κεφαλειάς.—Πανσ. Α' 29, 4.—Φιλοστρ. β. σοφ. Β', κβ'.—Ηλιοδ. Αἴθιοπ. Α' 17.—A. Brueckner, Jahrbuch, 45 (1930), στ. 89—92 καὶ 102, εἰκ. 5, μνῆμα Λακεδαιμονίων πολεμάρχων 403 π.Χ., οὗ ἡ ἐπιγραφὴ ηνδέθη κατὰ χώραν.—Περὶ τῆς εἰς Ἀκαδημειαν ἀγούσης ὁδοῦ καὶ τῶν ἐν ταύτῃ τάφων τῶν ἐνδέξων ἀνδρῶν παρασκευάζω ἴδιαιτέρων πραγματείαν, ἡτις θ' ἀποτελέσῃ τὸ πρῶτον μέρος συνολικοῦ ἔργου, δηρε προτίθεμα νὰ ἐκδίδω σὺν τῷ χρόνῳ ὑπὸ τὸν γενικὸν τίτλον «Περὶ τῶν Ἀθήνην μνημάτων», οἵτινος ἀπόσπασμα ἥτο τὸ κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος δημοσιευθὲν ἡμέτερον ἔργον «Τὸ ἐν τῇ Ιερᾷ ὁδῷ μνῆμα τῆς ἀναζητηθεῖσης».

διὰ τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ Ἀριστόφρονος θεμέλια οἰκοδομημάτων, ὡς καὶ τὰ μνημονευθέντα τμῆματα ἐπιτυμβίων στηλῶν κατὰ τὴν ὁδὸν Ἀλεξανδρείας. Ἀνάγκη διατίθηναι τὸ περιοχὴν τούτου τῆς ενδέσεως αὐτῶν.

Τὸ σημαντικάτατον τῶν οἰκοδομημάτων τούτων, δηρε ἀναμφιβόλως ἔχει σχέσιν πρὸς τὰ παλαιότερά κτίσματα τῆς Ἀκαδημείας, εἶναι τὸ μεταξὺ τῶν νῦν ὁδῶν Εὔκλείδου, Κίμωνος καὶ Τριπόλεως ἀποκαλυφθέν, δηρε δὲ ἐσκάφη πλήρως εἰσέτι οὐδὲν ἡρμηνεύθη ὑπὸ τῶν ἀνασκαφῶν, ἀν καὶ ηνδέθησαν εἰς τὴν περιοχὴν τούτου διάφορα ἀρχιτεκτονικὰ μέλη ἀνήκοντα εἰς τὸ τέλος τῆς F' ἢ τὰς ἀρχὰς τῆς Ε' ἐκατονταετηρίδος π. Χ., 15 μικρὰ τεμάχια ἐπιγραφῶν μετευκλειδείων χρόνων, ὃν τινα τῶν ἐσχάτων αὐτοκρατορικῶν όωμαϊκῶν, στήλη ἀκεραία φέρουσα ἀναθηματικὴν τῷ Ἐρμεῖ ἐπιγραφὴν τῆς Γ' π. Χ. ἐκατονταετηρίδος, καὶ ἀνω ἀριστερὸν τμῆμα σπουδαιοτάτου ψηφίσματος «ἐθελοντῶν ἐπιλέκτων» ὑπὲρ Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ¹.

Τὸ μέγεθος καὶ ἡ διάταξις τῶν θεμέλιων τούτων, ἡ σημασία τῶν ἐν αὐτοῖς σπουδαιοτάτων εὐρημάτων, ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς Ε' π. Χ. ἐκατονταετηρίδος μέχρι τῶν ἐσχάτων αὐτοκρατορικῶν όωμαϊκῶν χρόνων, τὸ περιεχόμενον τῶν ἐπιγραφῶν, δηρε ἀναφέρεται εἰς ἐναγωνίους θεοὺς καὶ εἰς στρατιωτικὰ τμῆματα, ἐδρεύοντα προφανῶς ἐν τῇ Ἀκαδημείᾳ ὑποδηλοῦσιν, ὅτι πρόκειται περὶ σπουδαιοτάτου τῆς Ἀκαδημείας οἰκοδομήματος καὶ κατὰ πᾶσαν βεβαιότητα περὶ αὐτοῦ τοῦ Γυμνασίου.

Κατὰ ταῦτα δὲ περίβολος τῆς Ἀκαδημείας, ἡτοι τὸ Ἱππάρχου τείχιον, ἐξετείνετο ἀπὸ τῶν ἐν τῇ Karten von Attika σημειουμένων ἐρειπίων τουρκικοῦ τείχους μέχρι τοῦ χώρου τοῦ πρὸ τοῦ λόφου τοῦ Ἱππείου Κολωνοῦ ἐντεῦθεν τῆς νῦν ὁδοῦ Τριπόλεως, πιθανῶς περὶ τὴν δόδον Ἀλεξανδρείας, ὥστε νὰ μένῃ τὸ Γυμνάσιον ἔκτὸς αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ τῆς νῦν ὁδοῦ Λένορμαν περίπου μέχρι τῆς ἀνασκαφείσης παρὰ τὸν ἄγιον Γεώργιον ἀρχαίας ὁδοῦ (βλ. πίνακα).

Ἡ δὲ Ἀκαδημεία τοῦ Πλάτωνος πρέπει ν^ο ἀναζητηθῆναι καὶ αὕτη ἔκτὸς τοῦ περιβόλου τοῦ ἱεροῦ ἀλσους τοῦ Ἀκαδήμου, πιθανῶς ἐν τῇ

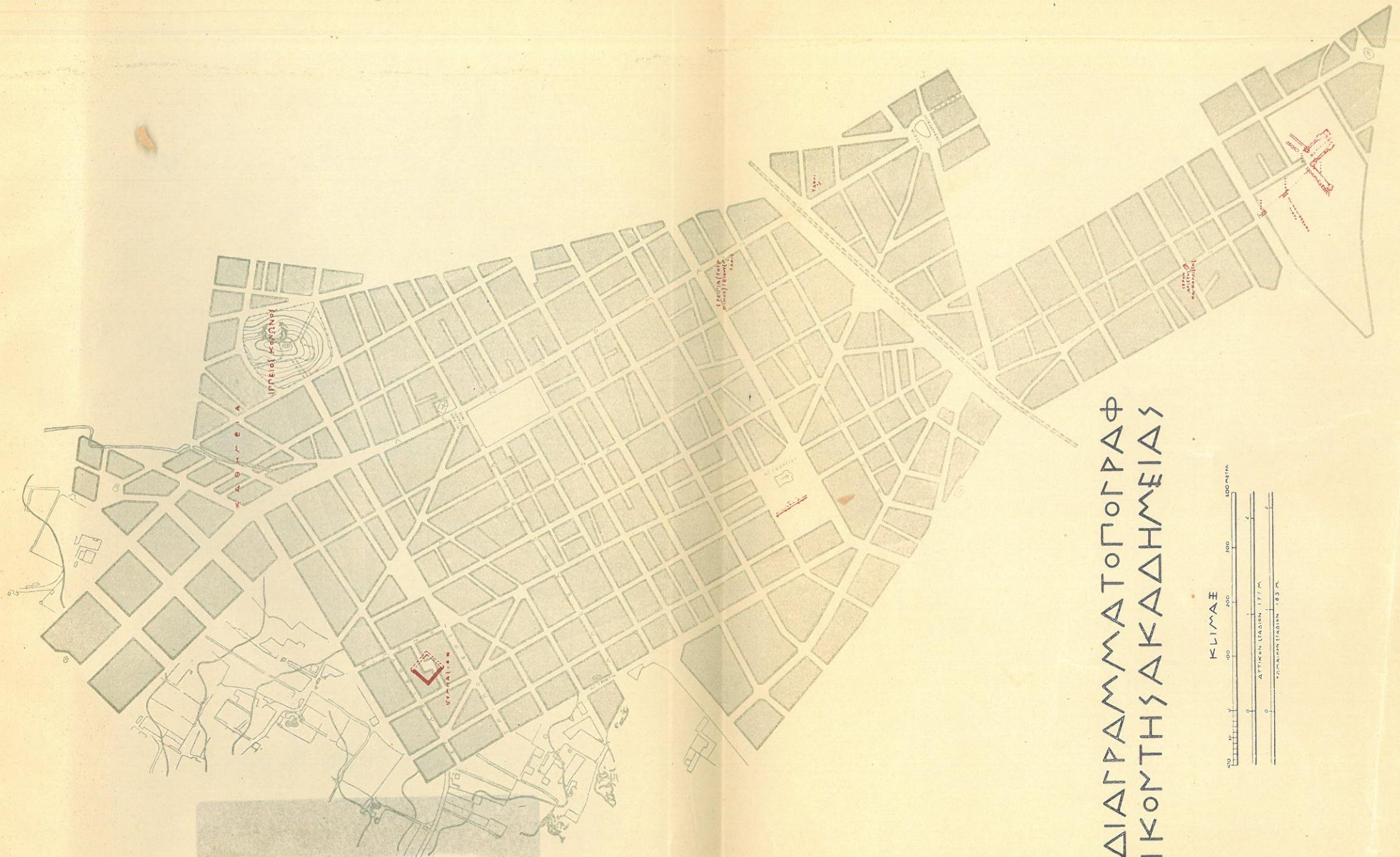
¹ Ἐκθεσις Π. Ἀριστόφρονος, ἀνακοινωθεῖσα ὑπὸ Κ. Κουρουνιώτου, ἐν Π. Α. Α. 1933, σελ. 71.—Α. Δ. Κραυτόπουλος, ἐν Π. Α. Α. 1933, σελ. 247—248.—Ἡ ἐπιγραφὴ τῶν ἐθελοντῶν ἐπιλέκτων, ἡτις ἀπόκειται ἐν τῷ Ἐπιγραφικῷ Μουσείῳ ὑπὸ ἀριθ. 12749 παραμένει ἀνέκδοτος, ὡς ἐν τούτου δὲ δὲν δύναμαι νὰ ἐπικαλεσθῶ ἐπὶ τοῦ παρόντος τὸ κείμενον ταύτης, οὐδὲ νὰ μνημονεύσω τὰς ἐπί τοῦ συμπληρώσεις μου.

νῦν παρὰ τὸν Ἱππειον Κολωνὸν συνοικίᾳ Καθήμεια, συμφώνως πρὸς τὰ ὑπὸ Διογένους Λαερτίου (Γ' 5) λεγόμενα, «ἔφιλοσόφει δὲ (Πλάτων) τὴν ἀρχὴν ἐν Ἀκαδημίᾳ, εἴτα ἐν τῷ κήπῳ τῷ παρὰ τὸν Κολωνόν». Οὐκπος οὗτος ἀναφέρεται καὶ ὑπὸ τοῦ Πλούταρχον (*Ἠδικ.* 603 B) «ἢ δ' Ἀκαδήμεια, τρισχιλίων δραχμῶν χωρίδιον ἔωνημένον, οἰκητῆριον ἦν Πλάτωνος καὶ Ξενοκράτους καὶ Πολέμωνος αὐτόθι σχολαζόντων καὶ καταβιούντων τὸν ἄπαντα χρόνον». Ἐπὶ τοῦ ζητήματος δὲ δύμως τούτου τῆς σχολῆς τοῦ Πλάτωνος ὡς καὶ περὶ τοῦ Γυμνασίου καὶ τῶν λοιπῶν πρὸς τὴν ἀρχαίαν Ἀκαδήμειαν συναφῶν ζητημάτων θὰ ἀσχοληθῶ βραδύτερον.

Αθήνησι τῇ 30ῃ Ιανουαρίου 1937.

ΦΔΨΛΟΠΤΔΜΜΔΨΔΙΔ
ΔΙΔΕΨΗΔΑΚΔΙΗΤΨΟΚΙ

, συμφώνως πρός
«έφιλοσόφει δὲ
παρὰ τὸν Κολω-
νάρχον (Ἡδικ.
ίδιον ἔωνημένον,
ωνος αὐτόθι σχο-
τὶ τοῦ ζητήματος
ἢ τοῦ Γυμνασίου
αφῶν ζητημάτων

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΟΠΟΓΡΑΦΗ
ΙΚΟΝΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΕΙΑΣ

